

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ;

ΠΕΡΙΔΑΜΒΑΝΟΝ ΕΝΙΟΤΕ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ,

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΙΜΗΝΙΑΝ

ΕΝ ΕΞ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΙΣ ΦΥΛΛΟΙΣ,

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΝΤΟΓΟΝΟΥ ἢ ΝΙΚΙΦΟΡΟΥ ΚΑΛΟΓΕΡΑ
ἀρχιμανδρίτου, καθηγητῶν τῆς θεολογίας ἐν τῷ ἑθνικῷ πανεπιστημίῳ,

ΚΛΙ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΣΠΛΘΛΚΠ,

καθηγητοῦ ἐν τῷ ἑκκλησιαστικῷ 'Ριζαρέω σχολῇ.

ΠΕΡΙΟΔΟΥ Β'

ΕΤΟΣ Β'.

1870.

« Κήρυξον τὸν λόγον ».

Πρὸς Τιμόθ. Β'. δ'. 2.

« Ἀπτει λύχνον δ Θεδς Ἱερέα, ἢ τίθησιν
» ἐπὶ λυγγίας τῆς ἁυτοῦ φωτοφόρου καθέ-
» δρας, ὃν ἔξαστράπτῃ φωτισμὸν τῇ Ἑκ-
» κλησίᾳ ἢ δογμάτων ἢ πράξεων, σκότους
» ἀπηλλαγμένων, δπως δρῶντες οἱ λαοὶ τὰς
» ἀκτῖνας τῆς ζωτικῆς λαμπτηδόνος, πρὸς
» ἐκείνας εὐθύνωνται ἢ τὸν Πατέρα τῶν
» φώτων δοξάζωσιν ».

Ισίδωρ. Πηλουσ. Βιβλ. Α'.

'Ἐπιστολ. λβ'.

« Οὐ γάρ ἐστι περὶ δου θειοτέρου ἢν ἀνθρω-
» πος βουλεύσατο, ἢ περὶ παιδείας ἢ αὐτοῦ
» ἢ τῶν αὐτοῦ οἰκείων ».

Πλάτ. Θεάγ. 2.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΛΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(ΕΝ ΟΔΩ ΕΡΜΟΥ, ΔΡΙΘ. 291.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕ, ΚΑΙ ΚΟΣΜΙΚΗΣ,
 ΤΠΟ
ΗΛΙΑ ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν πολὺς καὶ σπουδαῖος ἦρξατο νὰ γίνηται παρ' ἡμῖν λόγος καὶ καθόλου μὲν περὶ μουσικῆς, οὐδίᾳ ὅμως περὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἔγνωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως ἀνοίξωμεν τὰς σελίδας τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ συγγράμματος εἰς πᾶσαν περὶ μουσικῆς διατριβὴν, ἔξερχομένην ἐκ καλάμου φιλομούσου καὶ μουσολήπτου ἀνδρός. Τοῦτο δὲ ποιοῦμεν, τοσούτῳ μᾶλλον προθύμως, καθ' ὃσον μάλιστα νομίζομεν ὅτι-ἡ μουσικὴ εἶναι τὸ συντελεστικώτατον ὄργανον πρὸς μέρφωσιν καὶ ἔξευγένισιν τῆς καρδίας, ἥν δὲ Εὐαγγελικὸς Κήρυξ πολλαγῶς ἐπιδιώκει. — Εἶναι τῷ δόντι καλὸς οἰωνὸς ἡ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν καταλαβοῦσα τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν φιλομουσία αὗτη διότι φανερώνει ὅτι ἡ τέως ἀναισθητοῦσα πρὸς πᾶσαν μουσικὴν ἀρμονίαν καρδία τῶν Ἑλλήνων ἤρχισεν ἥδη νὰ αισθάνηται καὶ νὰ ἐπικητῇ τὸν δυνάμενον νὰ κρούσῃ τὰς χορδὰς αὐτῆς ἐναρμονίως. Ἐπειδὴ ὅμως παρ' ἡμῖν κακὴ μοίρᾳ δ τῆς μουσικῆς ἀγρὸς εἶναι πάντῃ χέρσας καὶ ἀγεώργητος, διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκρίναμεν καλὸν ὅπως ἐναποταμιεύσωμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ συγγράμματι πᾶσαν δήποτε περὶ μουσικῆς σπουδαίαν ὅλην, δυναμένην νὰ χρηισμεύσῃ εἰς τὸν μέλλοντά ποτε νὰ ἀνεγείρῃ παρ' ἡμῖν μουσικὸν σύστημα, συμφωνοῦν κατὰ πάντα πρὸς τὸν Ἕθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἡμῶν βίον. Καὶ οὖν ἀρχὴν ποιούμενοι καταχωρίζομεν τὸ Περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐλληνικῆς Μουσικῆς ἐκκλη-

σιαστικῆς τε καὶ κοσμικῆς ὑπόμνημα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σοφοῦ καθηγητοῦ χυρίου Ἡλία Τανταλίδου, ὃς τις διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ παιδείαν δικαίως κατατάσσεται μεταξὺ τῶν πρώτων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους λογίων καὶ μεγίστης πάρα τοῖς "Ἐλλησιν ἀπολαύει τιμῆς.

Τὸ αἰσθημα τοῦ καλοῦ περὶ τε τὰ ἄλλα καὶ περὶ τὴν Μουσικὴν ὑπάρχει μὲν καθολικὸν παντὶ ἀνθρώπῳ ὑγιεῖς, ἔχοντι τὰς αἰσθήσεις, λαμβάνει δὲ ποικίλας καὶ διαφόρους ἔκφάνσεις, ἀναπτυσσόμενον οὕτως ἢ ἄλλως κατὰ τόπους καὶ χρόνους. Ἡ Μουσικὴ ἐν γένει ἀποτελοῦσα πάντοτε σχεδὸν καὶ πανταχοῦ μέρος οὐσιῶδες τῆς δημοσίου θείας λατρείας καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου; συμβάλλεται τὰ μέγιστα διὰ τῆς τῶν αἰσθημάτων ἐξεγέρσεως εἰς τὸν ἐξευγενισμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν τῶν οὐθῶν ἡμερότητα, καὶ ἀμοιβαίως χρησιμεύει ὡς μέτρον τῆς εἰς αὐτὰ προόδου, ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς πάρα τινι ἀτόμῳ ἢ κοινωνίᾳ. "Ἐκαστον ἔθνος ὅπωσοῦν προηγμένον εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὅπως ἔχει ἴδιον προρίσμὸν; Ἰδίαν γλῶσσαν, ἥθη καὶ ἔθιμα, ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ ἐνεργεῖν, καὶ ἴδιον διακριτικὸν χαρακτῆρα, οὕτως ἔχει καὶ ἰδιάζουσαν καλλιτεχνικὴν αἰσθησιν καὶ κλίσιν καὶ ἐμπειρίαν περὶ τε τὰς ἄλλας τῶν καλῶν λεγομένων τεχνῶν, καὶ δὴ καὶ περὶ τὴν Μουσικὴν. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἔχαρακτηρίσθη καὶ διεκρίθη ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχαιότητι ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν μουσικώτατον τῶν συγχρόνων ἔθνων, ἀνέκαθεν θρησκευτικῶς προσκείμενον εἰς τὴν θεραπείαν, σπουδὴν, καλλιέργειαν καὶ διηγεκῆ χρῆσιν τῆς Μουσικῆς, ὡς μαρτυροῦσιν ἀριδήλως τὰ ἀρχαῖα ἱστορικὰ ὑπομνήματα, καὶ ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἄλλων καλλιτεχνικῶν ἀριστουργημάτων, ἐπὶ τῶν λειψάνων τῶν ὅποιων οἶν· φωνὴν ἀφιεῖσα διακρίνεται ἔτι καὶ γῦν ἢ ἀρμονικωτέρα ἐμμέλεια· εὔθυμογ δ' ἐν πᾶσι

καὶ χαροπὸν, ὡς ἡ ζωηροτέρα νεότης τῆς ἀνθρωπότητος, πρώτιστον τῆς καλῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ στοιχεῖον θεσμοθετῆσαν τὴν Μουσικὴν, φάλλον ἀείποτε, καὶ ἐν αὐταῖς αὐτοῦ ταῖς θλίψεις, ἐπλήρου μελωδίας τὸν ὑπεράνω αὐτοῦ στίλβοντα οὐραγὸν, ὡς τὰ ὄδικὰ πτηνὰ τοῦ μεσημβρινοῦ ὄρίζοντος. Θρησκευτικῶτατον δὲ ὅν καὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ θείου Παύλου, «δεισιδαιμονέστερον κατὰ πάντα ἄλλων ἐθνῶν», θερμότερον ἔξεχεε τὰς μουσικὰς αὐτοῦ παραφορὰς ἐπὶ τῆς λατρείας τοῦ θείου, ἵδιαν ἔχον ἀρμονίαν, εἰς τοῦτο μάλιστα καθιερωμένην, τὴν Λαδιστὶ, ὡς ἥδη ἐκ πολλῶν εἰκότως ἐσημείωσαν οἱ τὰ τοιαῦτα σοφοί· εἰς κόσμικωτέραν δὲ χρῆσιν μετεχειρίζετο τὰς λοιπὰς ἀρμονίας, ἃς τε παρέλαβεν ἐξ Ἀσίας καὶ ἀς ἀνέπτυξεν, οἰκοθεν συντόνους ἢ ἀνειμένας κατὰ τὸν σκοπὸν, καθαρὰς ἢ μικτὰς, διαχρωνύγον ταύτας ποικιλοτρόπως, ὥστε δυνατὸν εἰπεῖν καὶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶχε διακεχριμένην ιερὰν καὶ κοσμικὴν Μουσικὴν.

Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἔτι καὶ μετὰ τὴν πάλαι ἔνδοξον κλασικὴν καὶ πολυθεϊκὴν αὐτοῦ περίοδον, κληθὲν ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας: ίνα πρωταγωνιστήσῃ τῶν νεωτέρων ἔθνων εἰς τὸ ἀσυγχρίτως περιφανέστερον στάδιον τοῦ παγκοσμίου χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, συνεκρότησε καὶ ἔκανόγισεν ἴδιον Μουσικῆς σύστημα εἰς λατρείαν τοῦ ἀληθιγοῦ Θεοῦ, ἐκλεχθὲν πάντως ἐκ τῶν σεμνοπρεπεστέρων καὶ πρὸς τὴν νέαν θρησκείαν ἐπιτηδειοτέρων ἀρμονιῶν τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ Μουσικῆς, καθιερωθὲν ὑπὸ τῆς ἀμωμήτου Ἐκκλησίας, μεταδοθὲν ἀκολούθως καὶ εἰς τὰ πολλὰ τῶν χριστιανικῶν ἔθνῶν τῆς τε Δύσεως καὶ τοῦ Βορρᾶ, ἵσως δὲ καὶ τῆς Ἑω, διατηρούμενον καὶ μέχρις ἡμῶν καὶ μόνον ἢ μάλιστα παρ' ἡμῖν τοῖς ὄρθιοδόξοις: Ανατολικοῖς, ὡς σεβαστὸν λείψανον τῆς χριστιανικῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, καταγεγραμμένογ. διὰ μουσικῶν χαρακτήρων, ὅμολογουμένως τῶν

ἀρχαιοτέρων ἐξ ἀπάντων τῶν σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς λοιποῖς χριστιανικοῖς ἔθνεσι· σύστημα ἀναδεῖξαν ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρις ἡμῶν μακραίωνα σχολὴν διασήμων καὶ δσίας μνήμης ἀριστοτεχνῶν καὶ μελωδῶν, ἐν οἷς καταλέγονται καὶ θεόστεπτοι βασιλεῖς καὶ βασίλισσαι, καὶ ἀοιδιμοί Πατριάρχαι, καὶ πληθιστοί ἐνδόξων καὶ ιστορικῶν ὀνομάτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Ἰωάννου Κουκουζέλου καὶ τῶν πολὺ πρὸ αὐτῶν μέχρι Πέτρου τοῦ Ηελοποννησίου καὶ Γεωργίου τοῦ Κρητὸς καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γενεᾷ σύστημα, οὗ τὴν δύναμιν, μᾶλλον δὲ τὴν παρὰ τῷ Θεῷ χάριν, σύμπας δ δριόδοξος χριστιανισμὸς διφείλει μνημονεύειν μετὰ θαύματος καὶ σεβασμοῦ διὰ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ιστορικὰ ἀποτελέσματα, τὴν ἐπιστροφὴν, λέγομεν, εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὅλον ἐκλήρων ἔθνων, ὅποιον τὸ Ρωσσικὸν, μαρτυρούσης τῆς μετώριας, ὅτι τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ρώσων κατέπληξε καὶ κατέθελξε μᾶλλον τῶν ἄλλων ἡ θεσπεσία τῶν Ἑλλήνων μουσικὴ, ὅπως ἐψάλλετο ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ. Τοιαύτη μὲν ἐν ὅλοις ἡ θρησκευτικὴ ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τετηρημένη, ὡς προέφημεν, ἐγγράφως καὶ κατ' ἀδιάκοπον παράδοσιν καὶ χρῆσιν μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς.

Καίτοι δὲ τῆς κοσμικῆς τοῦ ἔθνους Μουσικῆς ἐν τῇ χριστιανικῇ περιόδῳ οὐδὲ ἐλάχιστον ἀποσώζεται γραπτὸν λείψανον, οὔτε τις εἰδικὴ περὶ αὐτῆς πραγματεία, οὐδεὶς ὅμως εὖ φρονῶν δύναται ὡς ἐκ τούτου φιλονεικεῖν, ὅτι ἔθνος, ὅπερ τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἐκαλλιέργησε καὶ ἐσυστηματοποίησε τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ Μουσικὴν, ὅπερ διὰ τοσούτων αἰώνων σκότους καὶ βαρβαρότητος διέμενε πιστὸς φύλαξ τῶν πολυτίμων λειψάνων τοῦ πανταχόθεν καταποντιζομένου ἀρχαίου πολιτισμοῦ, λόγον. ζωῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἐπέχον ἐν τῇ σχεδὸν βεβαρβαρωμένῃ ἀνθρωπότητι, μηδέποτε αὐτὸς ἐκβαρβαρωθὲν

οὐδέποτε ἔπαισεν ἔχον καὶ ἄγραφον Μουσικὴν κοσμί-
κὴν καὶ δημοτικήν.

Δυστυχῶς ὅμως ἀμφότερα τὰ εἰδη τῆς Μουσικῆς
ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς, καὶ ίδιας μετὰ τὴν
εὔτυχη σὺν Θεῷ τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν καὶ τὴν
σύγχρονον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐπίσκεψιν τοῦ νεωτέρου
εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἥρξαντο ὑφίστασθαι ἔσωθεν
μὲν φθισικὴν τινα καχεξίαν καὶ μαρασμὸν, ἔξωθεν δὲ
οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπήρειαν. Πώς ἐξ τῆς ἀνατροφῆς
καὶ παιδείας καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως προέχουσα
τοῦ ἔθνους ἡμῶν μερὶς, ἐξ τῆς τα ἐθνικὰ ἡμῶν κληρο-
νομήματα ἀπεξεδέχοντο πᾶσαν περίθαλψιν καὶ κηδεμο-
γίαν, οὐδεμίαν ἐφίστησι προσοχὴν εἰς τὸ οὐσιῶδες τοῦτο
στοιχεῖον τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἡμῶν ζωῆς.
ἄλλῃ ἐνῷ περὶ πάντα σχεδὸν τὰ λοιπὰ εἰδη τῆς κοι-
νωνικῆς παιδείας λαμβάνει ἀξιεπαίνως τὴν δέουσαν
πρόσωπον· ἐνῷ τὴν ξένην εὐρωπαϊκὴν Μουσικὴν μετὰ
τοσαύτης προθυμίας καὶ ἀφειδίας καὶ ἀκροάται καὶ δι-
δάσκεται καὶ βραβεύει, περὶ μόνην τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν
Μουσικὴν, καίπερ πολὺ μείζονος δεομένην τῆς σπου-
δῆς, δλιγάρως ἔχει; ή καὶ δλῶς αὐτὴν περιφρονεῖ, οὐ-
δεμιᾶς ἀξιοῦσα ἐπιμελείας ἢ προστασίας· διότι, ὅσον
μὲν ἀφορᾷ τὴν γραπτὴν, τὴν ἐντεχνὸν καὶ συστηματι-
κὴν τοῦ ἐθνους Μουσικὴν, τούτεστι τὴν ἐκκλησιαστικὴν,
κατέλιπεν αὐτὴν ὡς τινα τῶν βαναυσοτέρων τε-
χνῶν· εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ίδιωτῶν τὰ πολλὰ, σπανίως
μὲν καλῶν ἐκτελεστῶν τῆς τεχνικῆς παραδόσεως, ἔτι
δὲ σπανιώτερον εὐφυῶν περὶ τὴν εὔρεσιν τοῦ δυνατοῦ
καὶ τοῦ καταλλήλου ἐν τῇ συνθέσει, ἥκιστα δὲ ἀρμο-
δίων πρὸς ἐπιστημονικὴν θεωρίαν, δι’ ἐνδειαγ εὐρυτέρας
γνῶσεως καὶ ἐμπειρίας, διποιοί εἰσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ
ἄλλως λίαν ἀξιότιμοι φάλται τῶν καθ’ ἡμᾶς ἀγίων
Ἐκκλησιῶν τῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδος. Καὶ μετὰ
λύπης λοιπὸν δυγατὸν εἰπεῖν, ὅτι ἔχομεν τὸν πολύτιμον

καὶ μετὰ τοσαύτας πανδείνους περιπετείας ὅπερ καὶ
κατ' αὐτὴν τὴν δι' αἰώνων αὐτοῦ πολιτικὴν ἀγωνίαν
ἐπεγόει νέους τύπους χαλλιτεχνίας, οἷον ἐν τῇ ζωγρα-
φίᾳ καὶ τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ὅπερ καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐ-
τοῦ πανωλεθρίᾳ ἡδυνήθη νὰ ἔξαψῃ δαιμονίως παρὰ
τοῖς ἀναγεννωμένοις λαοῖς τῆς Δύσεως τὸν ἔρωτα τοῦ
χαλοῦ ἐν τε τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φιλολογίᾳ· ὅτι τὸ ἔθνος
τοῦτο ἡμέλησε παντάπασι τὴν Μουσικὴν ἐν τῷ κο-
σμικῷ αὐτοῦ βίῳ· τούναντίον μάλιστα, ὅτε λόγος πεί-
θει, καὶ ἡ ἀναλογία συνεπάγει, καὶ μυρίαι ιστορικαὶ δεί-
ξεις ὑπάρχουσιν, ὅτι καὶ αὐτὸ ἐκαλλιέργει τὴν κοσμι-
κὴν Μουσικὴν ἀγενδότως καὶ ἐπιτυχῶς, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἔθνεσι μετεδίδου· καὶ αὐτοῖς ἔτι τοῖς Ἀσιανοῖς,
ὧς μαρτυροῦσιν ἩΑραβεῖς συγγραφεῖς τοῦ Ι' καὶ ΙΑ'
μ. Χ. αἰῶνος, ὅμολογοῦντες ὅτι παρὰ τῶν Ρωμαίων,
τουτέστι τῶν Ἐλλήνων ἐλαθόν τὸ πρῶτον οὐ πρὸ πολ-
λοῦ οἱ πατέρες αὐτῶν τὴν τέχνην τῆς Μουσικῆς. Ἄλλα
καὶ κατ' αὐτὰς τὰς δουλικὰς αὐτοῦ ἡμέρας τὸ πολύ-
παθὲς ἔθνος, καίτοι πολλὰ μὲν τῶν πατρίων καλῶν
ἀποθαλόν, οὐκ δλίγα· δὲ καὶ τῶν ὁθνείων κακῶν ἐξ
ἀναποδράστου ἀνάγκης προσλαθόν, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀπε-
κληρώθη παντάπασι τῆς θεραπείας τῶν ὁμοπατρίδων
Μουσῶν, ἀλλ' ὁ μὲν δημότης λαὸς, ὁ αὐτὸς καὶ ποιητὴς
καὶ μελωδὸς ἀκατονόμαστος, ἔψαλλεν ἐν τοῖς ὄρεσι,
καὶ ταῖς νήσοις, καὶ ἀγροῖς καὶ τοῖς πεδίοις τῆς τετα-
πεινωμένης αὐτοῦ πατρίδος, κατὰ τοὺς πατρίους αὐτοῦ
νόμους, ἄδων πρὸς λύραν· πρὸς αὐλόν, ἐν δὲ ταῖς πό-
λεσιν ἀνεδείχνυται μουσικοὺς κατά τε τὴν φωνητικὴν
καὶ δργανικὴν μουσικὴν, τεύφραίνοντας μὲν τὰς τῶν
πολιτῶν συγαγαστροφὰς, διδάσκοντας δὲ ἄλλους ἑτε-
ροεθνεῖς διμοτέχνους τὴν ἑαυτῶν ἐμπειρίαν διὰ τῆς ἀγρά-
φου πάντοτε πάραδόσεως, καὶ οκτακηλοῦντας καὶ αὐτῶν
πολλάκις τῶν χρατούντων τὰς ἀκοάς. Οὕτω λοιπὸν
πρὸς τῇ ἐγγράφῳ ἐκκλησιαστικῇ, τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος

τοῦτον προγονικὸν θησαυρὸν ἐν δεστρακίνοις ἀληθῶς σκεύεσιν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν σημερινὴ εὐρωπαϊκὴ Μουσικὴ μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν ἐξόχων ἀρετῶν καὶ τῶν συμπαρομαρτούντων αὐτῇ γοήτρων καὶ ἐπιδείξεων εἰσαγομένη εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν διά τε τῆς ἐλευθερίου ἀγωγῆς τῶν ἔκπρεπῶν συναναστροφῶν, τῶν δημοσίων συναυλιῶν καὶ τῶν μελοδραματικῶν παραστάσεων, καὶ, ὡς εἰκός, κατακτῶσα βαθμηδὸν τὰς ψυχὰς, βεβαίως ἐγκαθίσταται παρ' ἡμῖν· ἡ δὲ ἡμετέρα, οὐδόλως· ἡ ἐπιπολαίως σπουδαζομένη, σπανιώτερον καὶ ἀθυμότερον ἀκουομένη, διὰ τὴν τῶν πολλῶν κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους καιροὺς περὶ τὰ θρησκευτικὰ χλιαρότητα, καὶ δημολογουμένως κάκιστα καὶ ἀσυγέτως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπαγγελλομένη, εύκόλως παραγνωρίζεται, ἀνοικείως δυσαρεστεῖ, καὶ ἀναξίως περιφρονεῖται· ἐπεταιδί, ἐὰν μὴ ἐγκαίρως ληφθῇ σύντονος πρόνοια, οὐκ εἰς μακρὰν θέλομεν περιέλθει· εἰς τὴν ἀπευχταίαν ἀνάγκην νὰ παραδεχθῶμεν εἰς τὴν θείαν ἡμῶν λατρείαν· ξένον ιδίωμα μέλους, ὡς ἐὰν πρῶτον ἥδη ἐξερχόμενοι ἐξ ἡμιαγρίας καταστάσεως συνιστῶμεν ἔθνος· ὡς ἐὰν ἀρτίως κατηγηθέντες εἰς τὸν χριστιανισμὸν συνιστῶμεν ἥδη πρῶτον· Ἐκκλησίαν, δφείλουσαν παραδεχθῆναι τὸν τύπον καὶ τὸν διάκοσμον ἑτέρου ἔθνους κατηγητοῦ· ὡς ἐὰν μὴ εἴχομεν ἔθνικὴν καὶ πατροπαράδοτον συστηματικῶς ὀργανισμένην καὶ τῇ λατρείᾳ καὶ τῷ ἥθει καὶ τῇ γλώσσῃ καὶ τῷ μετρικῷ συστήματι· τῆς ὑμνογραφίας ἡμῶν προσφυᾶ καὶ κατάλληλον μελοποιίαν. Θέλομεν περιέλθει, λέγομεν, εἰς τὴν ἀπευχταίαν ἀνάγκην νὰ καταδικάσωμεν εἰς ἀχρηστίαν, ἀργίαν καὶ λήθην ὄλοχληρον σύστημα· οὐρᾶς μελωδίας καθαρῶς ἑλληνικὸν, διῆκον μέχρις ἡμῶν· ἀπὸ τῆς μᾶλλον σεβαστῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος, καὶ νὰ τολμήσωμεν ξενήκουστόν τιγα ἐκκλησιαστικὴν καινοτομίαν· ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς·

πρωτοτύπῳ ἀνατολικῷ χριστιανισμῷ, εἰ πως δυνηθῶμεν καὶ οὕτω νὰ ἐλκύσωμεν εἰς ἀκρόασιν τῆς δημοσίας προσευχῆς ἔξευρωπαῖσμένας χριστιανικάς ἀκοάς. Ἄλλ’ ἡ χατάργησις τῆς ιθαγενοῦς ταύτης τέχνης, μήπω ἔξερευνημένης ἐπιστημονικῶς, μήπω δοκιμασθέσης δεόντως, μήπω τυχούσης τῆς δυνατῆς ἀναπτύξεως, θέλει καταδικάσει εἰς λήθην καὶ ἀγνωσίαν καὶ πάντα τὰ περὶ τῆς Μουσικῆς ταύτης πολλὰ ἡ δλίγα γεγραμμένα καὶ σωζόμενα τεχνολογήματα, ἐν οἷς ὑπάρχουσι τοσοῦτοι τεχνικοὶ ὅροι, ἀναφαίρετος περιουσία τοῦ Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ, ὃν τὴν σημασίαν μετὰ πόνου, ἀλλὰ καὶ μάτην θέλει ἀναζητεῖ ὁ μεταγενέστερος φιλόλογος.

Οσον δὲ ἀφορᾷ τὸ ἔτερον εἶδος τῆς Ἐθνικῆς Μουσικῆς τὸ θύραθεν καὶ δημοτικὸν, ἡ αὐτὴ καὶ ἔτι χείρων παρατηρεῖται ἀμέλεια. Οὐδεὶς ἄχρι τοῦτο τῶν ἀνηκότων εἰς τὴν προέχουσαν τοῦ ἔθνους μερίδα ἐφίστησε ποτε σπουδαίαν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ μέλους τῶν πολλῶν καὶ παντοίων δημοτικῶν ἡμῶν ἀσμάτων καὶ τῆς ἀνάρθρου δργανικῆς Μουσικῆς τῶν καθ’ ἡμᾶς δημοτῶν Ἑλλήνων· ἐνῷ δὲ περὶ τῶν ξένων ἐθνικῶν μουσικῶν ἴδια μάτων ἵχανῶς φαινόμεθα περιεργαζόμενοι· ἐνῷ· ἐν Ἑλληνικαῖς αἰθούσαις, πλησίον τῶν εὐήχων κλειδοχυμβάλων, συχνότατα ἀνευρίσκει τις τετράδια Οὐγγρικῆς, τυχὸν καὶ Πολωνικῆς καὶ Σκωτικῆς, καὶ τίς οἶδε ποίας ἄλλης ἐτέρου λαοῦ δημοτικῆς Μουσικῆς, οὐδὲ ἔννοιά ποτ’ ἐπῆλθεν, οὔτε ὅρεξις, οὔτε γοῦν φιλοτιμία εἰς τὰς καθ’ ἡμᾶς μουσοτραφεῖς Ἑλληνίδας· τοῦ ἐρευνῆσαι εἰ ἔχει καὶ ἡ ταλαίπωρος Ἑλλὰς, ἔστω καὶ πτωχόν τι καὶ ἀτεχνον ἐθνικὸν Μουσικῆς ἴδιωμα· ἵσως δὲ καὶ ἐπασχυνθήσονται αὐτὸς, ἐάν ποτε ἀκούσωσιν ἀδόμενον ἐν χοροῖς παρὰ τῶν ἀγροίχων καὶ ἀπλοίχων, ἀλλὰ φιλομόλπων Ἑλληνίδων, καὶ τοῦτο δι’ ἔλλειψιν δεξιοῦ τεχνίτου, τοῦ περισυνάξοντος τὰ μέλη τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ καταγράφοντος αὐτὰ καὶ περικοσμήσοντος,

καθ' ἀ δεῖ, διὰ τεχνικωτέρων ποικιλώσεων. Καὶ τούτου δὲ εἰς τὸ μέλλον προφανῆς ἡ ζημία· διότι παρ' ἡμῖν, καθάπερ ἡ δημοτικὴ ποίησις καὶ ἡ γλῶσσα ἡ δημοτικὴ ἐθεωρήθησαν ἦδη μεγίστης σπουδῆς ἀξιαι, ὡς πιστότατα χαρακτηρίζουσαι τὴν ἔθνικὴν συνείδησιν καὶ διάνοιαν, καὶ πάσης ἱστορικῆς μαρτυρίας ἐναργέστερον καταδεικνύουσαι τὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐλληνισμοῦ γνησιότητα, ὡσαύτως καὶ ἡ ἴδιας τὴν ποίησιν ταύτην ἀχωρίστιως ἐπικοσμοῦσα ὁμογενῆς καὶ ὁμόρρυθμος Μουσικὴ, ἐπιστημονίκης τινὸς μερίμνης ἀξιωθεῖσα, δυνατὸν γὰρ ἀγαγάγῃ τὴν θεωρίαν εἰς σπουδαιότατα συμπεράσματα πρὸς ἀνίγνευσιν τῶν πιθανῶν σχέσεων τῆς καθ' ἡμᾶς πρὸς τὴν προγονικὴν Μουσικὴν, δικου γε οὐδὲ αὐτὴ ἡ ἐγχώριος ὀργήστικὴ πιστεύεται πάρα τοῖς νοημονευστέροις παντάπασιν ἄκαρπος, ἐὰν ἥξιοῦτο σπουδαίας τινὸς ἐπιστάσιας.¹ Άλλως τε λυπηρὸν ἥθελεν εἶσθαι, ἐὰν οἱ μεταγενέστεροι τὴν μὲν δημοτικὴν ἡμῶν ποίησιν τοσοῦτον καὶ ὑπὸ τῶν ξένων σοφῶν θαυμασθεῖσαν, ἔχωσιν ἐπιμελῶς συνειλεγμένην (καὶ τοῦτο χάρις πάλιν τοῖς ξένοις!) καὶ ἀναγινώσκωσι· καὶ ἐνθουσιῶσιν, δπως δὲ καὶ ἐν τίσιν ἥχοις καὶ ῥυθμοῖς ταύτην, ἔμελπον οἱ προπάτορες καὶ πατέρες αὐτῶν, ἐγ ὅποιας ἀρμονίαις ἡ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοὺς ἥρωας αὔτῶν ἐξύμνουν, ἢ τὰ κατὰ τῶν ἴδιων τυράννων τρόπαια ἐπαιάνιζον, ἢ τὰς συμφορὰς τοῦ ἔθνους διετραγώδουν, ἢ ἐν εὐθύμοις πανηγυρικαῖς διαχύσεσιν ὑπεγλύκαινον τὴν πύχριαν τῶν δουλικῶν ἡμερῶν, ἢ τὰ βρέφη αὔτῶν ἐβαυκάλιζον, ἢ τὰς ἔορτὰς καὶ τὰ νέωτα αὔτῶν ἐκαλλάνδιζον· ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἔθνικὰ καὶ πάτρια μελῳδῆματα παντάπασιν ἀγνοῶσιν, ὡς δηλονότι ἡμεῖς, καίπερ ἔχοντες πολλὰ τῆς ἀρχαίας λυρικῆς καὶ χορικῆς ποιήσεως περισπούδαστα λείψανα, δμως, καὶ πολλὰ ποθοῦντες, ἀγνοοῦμεν αὐτῶν τὸ μέλος, καὶ ίσως ἀγνοήσομεν ἐξαεί. Ἐπαναλέγομεν λοιπὸν καὶ αὗθις ὅτι, ἐὰν μὴ ληφθῇ ἐγκαίρος καὶ σύντονος

πρόγοια περί τε τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς ἀλλής ἑθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, ἀμφότεραι κατὰ μιχρὸν ἔξιτηλοι τῷ χρόνῳ γινόμεναι παντάπασιν ἀετωθήσονται ἐπὶ ζῆμιᾳ τῆς ἴστορίας, τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλολογίας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ δικαίᾳ μοιμῇ τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, ὡς φαθύμου καὶ ἀβελτέρας. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε εὐσέβες, οὔτε δίκαιον, οὔτε πρέπον, οὔτε θεωρητικῶς ὅρθον, οὔτε τῆς ἑθνικῆς ἡμῶν φιλοτιμίας ἄξιον παρὰ τῶν εὗ φρονούντων τοῦτο ὑπολαμβάνεται, δέον γὰ ἐπιδεθῶμεν ἐγκαίρως καὶ πάσῃ σπουδῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀξιολόγου τούτου κληρονομικοῦ ἑθνικοῦ κτήματος, τῆς καθ' ἡμᾶς δηλονότι Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, πρώτιστα μὲν καὶ μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ὡς ταχυτέρας δεομένης ἐπικουρίας ἀκολούθως δὲ καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ λαοῦ, τῆς δημοτικῆς, τῆς τὰ μέλη, ὅσα τούλαχιστον φέρονται ἔτει καὶ νῦν ἐν τοῖς στόμασι καὶ τοῖς οἰκείοις μουσικοῖς δργάνοις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, δπουδήποτε τῆς ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἐλλάδος, δέον ἵνα καταγράφωσι πιστῶς καὶ ἀπαραλλάκτως δι' οἰαςδήποτε γραφικῆς μεθόδου, πρὶν ἡ ἀπὸ Δυσμῶν εἰς τὴν ἡμετέραν Ἀνατολὴν θριαμβευτικῶς εἰσελαύνουσα ποικιλόγηρυς Μουσα κατασιγάση τέλεον τοὺς ἀγροτικούς ἡμῶν τέττιγας.

Ἀξιοῦμεν δὲ ἵνα μηδεὶς ἡμᾶς ὑπολάβῃ κατεχομένους ὑπὸ πνεύματος ξενηλασίας, μηδὲ δυσχεραίνοντας οὐδὲ διωστιοῦν ἐπὶ τῇ πάρ' ἡμῖν διαδόσει τῆς ἀληθῶς σοφιτάτης καὶ κανονικωτάτης εύρωπαϊκῆς Μουσικῆς τούγαντίον καὶ ἀπὸ ψυχῆς εὐχόμεθα καὶ λελογισμένως πρότρεπομεν πάντα Ἐλληνα εἰς τὴν δσον ἔνεστι τελειοτέραν αὐτῆς σπουδὴν, καθόσον μάλιστα καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν προθέσει ἡ διετάκτως πεποίθαμεν, ὅτι ἡ δσον ἔνεστι τελειοτέρα σπουδὴ τῆς εύρωπαϊκῆς Μουσικῆς (συγχρόνως δὲ καὶ τῆς ἀσιατικῆς) θέλει διαφωτίσει βέλτιον τοὺς μέλλοντας ἐρευνητὰς καὶ καλλιεργητὰς τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, θέλει στηρίξει αὐ-

τὴν ἔτι μᾶλλον καὶ θέλει παράσχει αὐτῇ νέαν τελείωσις· μέλλον δισυγχρίτως περίφανέστερον. Εχόμεν δὲ πρὸς τοῦτο συνάδουσαν τὴν σεβαστὴν γύναιν ἀνδρὸς ἐντριβοῦς· τὰ ἔκκλησιαστικὰ καὶ ἀσφαλοῦς ποδηγέτου εἰς τὴν τρίβον τῶν πατρικῶν παραδόσεων, τοῦ ἀοιδέμου διδασκάλου· Πρεσβυτέρου καὶ Οιχονόμου, Κώνσταντίνου τοῦ ἐξ Οιχονόμων, προειπόντος ἐν Δ' τεύχει τῆς περὶ τῶν Οὐρμηνευτῶν σοφῆς τετραβίβλου· «Ἄλλὰ περὶ τῆς ἔκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, καὶ πόσον διαφέρει τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς (ἥτις εἶχε κάκείνη τοὺς λυδίους καὶ φρυγίους καὶ μιξολυδίους καὶ μιξοφρυγίους ἀσιανούς· νόμους καὶ τὴν ἀσιάτιδα κιθάραν), φιλοκριγήσουσιν· ἄνδρες ὁμογενεῖς, τῆς τε τῶν Εύρωπαίων καὶ Ἀσιαγῶν, καὶ τῆς ιερᾶς ἡμῶν καὶ πατροπαραδότου μουσουργίας ἐγχρατεῖς, κάλλιστον τοῦτο πονησαντες πόνον» (σ. 766 σημ.). Εἰ δὲ μετὰ πολλῶν μιᾷ γνῶμῃ ἀποδιοπούμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν παρά τινων σπουδαῖομένην εἰσαγώγην εύρωπαϊκῆς ή εύρωπαιζούσης καὶ ὅλως ἀγθόους μολπῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἔκκλησιαστικῇ χοροστασίᾳ, ἐπειγόμεθα πρὸς τοῦτο οὐχὶ ἐπαγδιζόμενοι πρὸς τὴν θαυμαστὴν τῶν ἀρμονιῶν αὐτῆς ποικιλίαν καὶ συμπλοχὴν, ἥτις ἐν οἰκείοις καιροῖς καὶ τόποις οὐδὲ ἡμᾶς παρῆλθεν ἀγοητεύτους, ἀλλὰ πεποιθότες ὅτι τριπλασίως καὶ τετραπλασίως ἴκανοποιούμεθα, ἀπαρεγχλίτως ἐμμένοντες εἰς τὰ ἀρχαῖα καὶ πάτρια· τοῦτο μὲν, ὡς πρῶτοι τῶν δρθιδόξων αἰσθανόμενοι γλυκεῖαν ἐν τῇ ψυχῇ χαρὰν μετά τινος ἐνδομύχου καὶ δικαίας αὐχήσεως, ὅτι μόνοι; ή μάλιστα πάντων τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἡμῶν λαῶν, εἰσερχόμενοι ἐν ναῷ Τριψίστου, ὡς περ πάνταχον περιαυγαζόμεθα ἀπαράλλακτον τὸν τύπον· τῆς ἀποστολικῆς καὶ καθολικῆς ἀρχαιότητος; οὗτως ἐνηχούμεθα καὶ τὴν πρώτην τῶν χριστιανικῶν μελωδιῶν, συνυμφρδοῦντες δμοιοτρόπως μεθ' ὀλησ· τῆς ιερᾶς τῶν ἀπ' ἀρχῆς Πατέρων τῆς

Ἐκκλησίας, μετὰ Ἰγνατίου καὶ Κλήμεντος, μετὰ Διονυσίου καὶ Ἱεροθέου, μετὰ Βασιλείου καὶ Χρυσοστόμου, μετὰ Φωτίου καὶ Γενναδίου, μετὰ Γρηγορίου καὶ Κυρίλλου καὶ Γερμανοῦ καὶ τῶν ἀλλων Ἱερομαρτύρων τῆς πίστεως καὶ πρωτάθλων τῆς ἐλευθερίας τοῦ πρωτούχου αὐτῆς λαοῦ· τοῦτο δὲ, ὡς ἔθνος, τεχμηριοῦντες καὶ ἐντεῦθεν τὸν προγονικὸν ἥμῶν χαρακτῆρα, παιδεῖς ὄντες Ἑλλήνων, οἵτινες τοὺς παρὰ τοὺς μουσικοὺς γόρημοις γεωτερίζειν τι προπετευομένους παρανόμων γράφοντες δημοσίοις ψηφίσμασιν ἐξημίουν, πρεσβεύοντες μετὰ τοῦ Θείου Πλάτωνος, ὅτι » εἶδος καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γάρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι· ἀνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων» (Πολιτ. Δ'. 424). Διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα ξένον τὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἥμῶν ποικιλώτερόν τι ἐπιδείξασθαι βουλόμενον προσκυνοῦντες πλατωνικῶς, » ὡς ιερὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἥδυν ἀποπέμψομεν εἰς ἄλλην πόλιν, μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς χέαγετες καὶ ἐρίω στέψαντες· αὐτοὶ δὲ τῷ αὐστηροτέρῳ καὶ ἀηδεστέρῳ χρησόμεθα· ὡφελείας ἔνεκα χ.τ.λ. » (αὐτ. Γ'. 398.). Ἄλλως τε οὐδὲ ἀγνοοῦμεν ὅτι καὶ παρ' ἄλλοις ἐν Εὐρώπῃ χριστιανικοῖς ἔθνεσι, παρ' οἷς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀσματουργία προέχεψεν πλέον ἢ θέμις εἰς τὴν κατὰ κόσμον ἀριστοτεχνίαν, ὑψώθησαν ἔστιν ὅπου σώφρονες φωναῖ, ἐπιμεμφόμεναι τὴν ὑπέρμετρον ταύτην ἐλευθερίαν καὶ περιπαθῶς ἐπιποθοῦσαι τὴν ἐπάνοδον· τῇς ἀφ' ᾧς ἔξεχλιναν ἀρχαιοπρεποῦς τοῦ μέλους σεμνότητος, ἀφ' ᾧς προσεκτέον μὴ ἀποστῶμεν, μήποτε περιπαθῶς καὶ ἡμεῖς ἐπιποθήσωμεν τὴν ἐπάνοδον, ὅτε τοῦτο ἔσται χαλεπόν.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ πρὸς τὴν πάτριον Μουσικὴν ἔθνικον ἥμῶν καθήκοντος ἀπαίτεῖται οὐ μόνον θέλησις ἀγαθή, ἀλλὰ καὶ ἐνέργεια σύντονος, καὶ πολλῶν καὶ εἰδικῶν ἀγδρῶν σύσκεψίς τε καὶ σύμπραξις,

καὶ δαπάναι πολλαὶ καὶ διαρκεῖς, δῆλον σίκοθεν, ὅτε
τοῦτο καὶ εὐχολώτερον καὶ ταχύτερον καὶ ἐπιτυχέ-
στερὸν γενήσεται διὰ τοῦ καθ' ἡμῖς ἀληθῶς θυματοῦ
γοῦ συνεταιρισμοῦ, ἐφ' ὧ καὶ προβάλλομεν τὴν σύστασιν
Ἐταιρίας Φιλομούσων, προτιθεμένης τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ κοσμι-
κῆς, καὶ ρὸν μὲν ἐπιτήδεον ὑπολαμβάνοντες τὸν πα-
ρόντα, ὅποτε καὶ τὸ περὶ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, ἵδιας
τῆς ἱερᾶς, ζῆτριμα ἥρξατο κατὰ τόπους παρὰ διαφόροις,
χινεῖσθαι, καὶ ἀνάγκη τις θεραπείας τοῦ πράγματος
κατέστη πολλαχοῦ ἐπαισθήτῃ καὶ παρὰ πλείστοις ὅμο-
λογεῖται, καὶ περισώζονται ἔτι, τῷ Θεῷ χάρις, ἐν τε
τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ παρὰ τῷ λαῷ τὰ πράγματα, ὃν τὴν
μελέτην, ἀνάπτυξιν καὶ στερέωσιν προτιθέμεθα. Τόπον
δὲ κατέλληλον, ἐνθα καθιδρυτέα ἡ Ἐταιρία, νομίζον-
τες αὐτὴν τὴν τῆς Ἑλλάδος πρωτεύουσαν, τὰς Ἀθήνας,
ὅπου ἡ πατροπαράδοτος εὐσέβεια ἐπικρατοῦσα προστα-
τεύεται μὲν ὑπὸ δρθίδόξου πολιτείας, περιφρουρεῖται δὲ
ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου, ὅπου τὸ πατριωτικὸν αἰσθημά ἐστιν,
ὡς εἰκὸς, γνησιώτερον, θέρμοτερον καὶ δραστικώτερον,
ὅπου τοιοῦτοι καὶ τηλικοῦτοι ὑπάρχουσι λόγιοι καὶ
πεφωτισμένοι δμογενεῖς, ἵσον ἔχοντες τὸν ζῆλον καὶ
τὴν ἴκανότητα πρὸς τὸ διενεργεῖν τὰ χρήσιμα τῇ πα-
τρίδι καὶ τῇ ἐπιστήμῃ ὅποθεν, ὡς ἀπὸ κέντρου προσφε-
λοῦς, πᾶσα εὐγενὴς καὶ γνησία ἐλληνικὴ ἵδεα ἐπαφί-
ησί θερμὰς καὶ ζωογόνους ἀκτῖνας εἰς ἄπαντα τὸν
πρὸς ἔω καὶ δύσιν ἐλληνικὸν κόσμον, καὶ ὅπου, ὡς τὸ
ἐπαχρόν τῶν εὐτυχῶν περιστατικῶν, ἀνώρθωται θεῖα
χάριτι θρόνος βασιλικὸς, κοσμούμενος ὑπὸ Βασιλέως
φιλοτίμως, ἔχοντος περὶ τὰ καλὰ, καὶ σεβομένου εἰλι-
κλινῶς τὰ πάτρια τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ Βασιλίσσης
δρθίδόξου, ἀξιομιμήτως εὐλαβοῦς περὶ τὰ θεῖα καὶ πε-
φωτισμένης προστάτιδος τῶν ἐλληνικῶν θεῶν, αἰσθη-
μάτων καὶ πάραδεσσῶν, ἐν οἷς δι' αὐτῆς σὺν Θεῷ ἀγα-

τραφίσεται καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς θεόσδοτος καὶ εὔσεβεστάτη βασίλειος γενεά· Ἀνάσσης σεπτῆς καὶ χαριτοθρύτου, ἥτις γγησίοις ἥθεσιν ἀγαπῶσα τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ιεράν μνωδίαν ἀσμένιας καὶ τελεσφόρως, πιστεύομεν, ἀναδέξεται· τὴν προστασίαν τῆς τοιαύτης, οἵαν προβάλλομεν, Ἐταιρίας,

Τούτων οὕτως ἀδιστάχτως πρεσβευομένων, ἐξέστω, χάριν ἀπλῆς ἀφορμῆς, καὶ διατυπώσαι ἐν τέλει τοῦ παρόντος ὑπομνήματος τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς περὶ ᾧς δ λόγος Ἐταιρίας, δποίαν ἡμεῖς αὐτοὶ τό γε γῦν ἴνδαλλόμεθα ἐν τοῖς ἐπομένοις ὅροις, ἐπιδεκτικᾶς πάσης ἐπὶ τὸ βέλτιον τροποποιήσεως, δπόταν σύν Θεῷ ἀγαλάνωσί τινες τῶν ἐν Ἀθήναις ἐπισημοτέρων καὶ ἀρμοδιωτέρων ἀνδρῶν τὴν σύστασιν καὶ διοργάνωσιν τῆς Ἐταιρίας. Εἰσὶ δὲ οὗτοι·

A'. Καθηγητὴς Λαζαρεάνης

· Υπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἐλλάδος Ὄλγας νὰ καθιδρυθῇ ἐν Ἀθήναις Ἐταιρίᾳ Φιλομούσων, σκοπὸν ἔχουσα τὴν διὰ καταλλήλων τεχνιτῶν καὶ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν σπουδὴν, καλλιέργειαν, ἀνάπτυξιν, βελτίωσιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς, τῆς τε κοσμικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς.

B'. Καθηγητὴς Λαζαρεάνης

Νὰ προσκληθῶσι μέλη τῆς Ἐταιρίας ἐξ ἀπάντων τῶν ἀπανταχοῦ δρθιδόξων Ἐλλήνων, καταβάλλοντα ἐτησίως ἔκαστον ὠρισμένον τι χρηματικὸν ποσὸν, πρότρεπτομένων τῶν εὐπορωτέρων εἰς ἀδροτέρας εὐεργεσίας, ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός τοῦ προορισμοῦ καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς.

C'.

Πρωτίστη πρόνοια τῆς Ἐταιρίας ἔστω, ὅπως τεχνῖται, ἐγτελῶς κάτοχοι τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, σπου-

δάσωσιν ἐντελῶς καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν, καὶ ιδίως τὴν φωνητικήν καὶ τὰνάπαλιν, ἀνδρες, ἐντελῶς εἰδήμονες τῆς εὐρωπαϊκῆς, σπουδάσωσιν ἐντελῶς καὶ τὴν ἡμετέραν· ἀπάντες δὲ διδαχθῶσι καὶ τὴν θεωρίαν τῆς τέχνης κατ' ἀμφότερα τὰ εἰδη· ιδίως δὲ διδαχθῶσιν ἀμφότεροι τὰ διάφορα εἰς θρησκευτικὴν χρῆσιν καθωρισμένα ιδίωματα τῆς Μουσικῆς πάρα τοῖς διαφόροις χριστιανικοῖς ἔθνεσιν ἀνατολικοῖς τε καὶ δυτικοῖς, καὶ μάλιστα ὁρθοδόξοις, οἷον Σέρβοις, Βλάχοις καὶ Ρώσοις, τὰ τε γεώτερα καὶ τὰ παλαιότερα τὰ παρ' Ἑλληνῶν εἰς αὐτοὺς διαδοθέντα πρὸς τούτοις λάβωσιν ὡς οἶόν τε τελειότεραν γνῶσιν καὶ τῆς ἀστικῆς ή ἀραβοπερσικῆς Μουσικῆς ἐπιστήσωσί δὲ τὴν προσοχὴν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν παρ' ὅτι πλείστοις ἔθνεσι, καὶ μάλιστα τοῖς περιοίκοις τῇ Ἑλλάδι, Ἀλβανοῖς δηλονάτι, Σλάβοις καὶ Βλάχοις, δημοτικὴν Μουσικήν.

Δ'

Ἐκ τῶν οὕτω συγχεκροτημένων τεχνιτῶν καὶ ἄλλων εἰδικῶν διὰ τὰς περὶ Μουσικῆς γνώσεις ἀνδρῶν γὰρ ἔχλευθῆ καὶ νὰ κατασταθῆ ἑλληνικὸς Μουσικὸς Σύλλογος (ἢ Μουσικὴ Ἀκαδημία), ἕργον ἔχων τὸν προσδιορισμὸν ἡ τὴν ἐπιγόνην τῶν καταλλήλων μεθόδων πρὸς τὴν ἀκριβεστέραν καὶ εύκολωτέραν διδασκαλίαν τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσικῆς, τὸν προσδιορισμὸν ἡ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν καταλλήλων μουσικῶν ὀργάνων πρὸς ἐντελῆ παράστασιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μελωδίας, τὴν ἔχλογὴν τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς μουσικῆς ἀπαγγελίας, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ιερᾷ ἀσματουργίᾳ, τὴν ἀγάπτυξιν ἡ τρόποποίησιν τῆς ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν σημαδογραφίας, τὴν σύνταξιν ἡ ἐπιδοκιμασίαν διδακτικῶν βιβλίων κτλ. κτλ.

Ε'

Μεγίστη τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ὑποχρέωσις ἔστω νὰ τηρήσῃ θρησκευτικὸν σέβας πρὸς ὅτι θεωρήθη οὐσιῶ-

δες καὶ γνήσιον ἐν τῇ ἐκκλησίαστικῇ ἡμῶν Μουσικῇ
ἐπὶ τῇ ἀκραδάντῳ βάσει τοῦ ὕφους τῶν ἀγιώτατῶν
μεγάλων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, Κωνσταντινουπόλεως,
Ἱεροσολύμων καὶ Ἀθηνῶν, καὶ τῶν εὐαγεστάτων μο-
νῶν τοῦ ἀγιωνύμου ὄρους τοῦ Ἀθωνος, οὗτως, ὥστε
νὰ ἀναφανῇ αὐτῆς τὸ γνήσιον καὶ ἀρχικόν· καλλός,
χωρὶς νὰ παρεισφρήσῃ ἐν αὐτῇ οὔτε εὐρωπαϊκός οὔτε
ἀσιατικός ξενισμός, δυνάμενος νὰ σκάνδαλίσῃ καὶ τὸν
ἔσχατον τῶν ὀρθόξων Ἑλλήνων, τὸν εὐλόγως εἰς τὰ
πάτρια προσηλωμένον. Ἄλλ' ἔστω ἡ ἐπισκευὴ, οὗτως
εἰπεῖν, ταύτης, ὅποια ἡ ἐπισκευὴ ἀρχαίας καλλιτεχνί-
κῆς Ἱερᾶς εἰκόνος ἡ ἀρίστου τινὸς βυζαντίνου ἀρχίτε-
κτονήματος, ὃν τρόπον δηλονότι οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν
ἐπεσκευάσθη καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν βαρβάρων πρώην
λελωβημένος ναὸς τοῦ Νικοδήμου κτλ.

ζ'.

Δαπάνη τῆς Ἐταιρίας ὑπὸ ἐφόροις ἡ καὶ διδασκά-
λοις πᾶσιν ἦτισι τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου (ἢ Ἀκα-
δημίας) νὰ συστηθῇ ἐν Ἀθήναις μεγάλη μουσικὴ Σχο-
λὴ, ἔχουσα ὡρισμένον ἀριθμὸν ὑποτρόφων μαθητῶν ἐκ
τῶν εὐφωνοτέρων καὶ εὐπαιδευτότερων νέων ἀπαντα-
χόθεν τῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδος. Ἐν τῇ σχολῇ
ταύτῃ ἐκτὸς τῶν ὑποτρόφων τῆς Ἐταιρίας δύνανται νὰ
συστήσωσιν ὑποτροφίας ἢ τε ἐλληνικὴ Κυβέρνησις
καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, καὶ πᾶσα ἄλλη φιλόμουσος ἐλ-
ληνικὴ πόλις ἢ κοινότης καὶ πᾶς φιλόμουσος ἰδιώτης,
ἐπὶ καταβολῆ ὡρισμένου τιμήματος.

ζ'.

Οἱ μαθηταὶ νὰ σπουδάζωσιν ἐν αὐτῇ χυρίως μὲν τὴν
φωνητικὴν Μουσικὴν, ἐν μέρει μὲν τὴν εὐρωπαϊκὴν,
μάλιστα δὲ καὶ προύργιαίτατα τὴν καθ' ἡμᾶς, ὡς ἐπι-
βοήθημα δὲ καὶ τὴν δργανικὴν ἐπὶ διαφόρων δργάνων,
ἐπὶ τέλοις δὲ καὶ τὴν θεωρίαν τῆς Μουσικῆς. Περι-

πλέον γὰρ σπουδάζωσιν ἐπὶ ποσὸν καὶ τὴν καθ' ὑμᾶς ἐγχύκλιον παιδευσιν, καὶ ἄλλα τινὰ χρήσιμα πρὸς τὸν σκοπόν.

II.

Οἱ μαθηταὶ, ἐφ' ὅσον σπουδάζουσι, γὰρ χοροστατῶσι, χάριν γυμνάσεως, εἰς τινὰ ἢ εἰς τινὰς τῶν ἐν Ἀθήναις ἱερῶν γαῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ ὁδηγίαν τῶν ἴδιων διδασκάλων, συμψάλλοντες ἡσυχῇ πολλοὶ ἄμα, συγχρόνως καὶ δροφώνως μετὰ προηγουμένην ἐν τῇ Σχολῇ ἀσκήσιν-χτλ.

III.

Τῇ φροντίδι τῆς Ἐταιρίας γὰρ καταρτισθῆ ἐν τῇ Σχολῇ ἀξιόλογος Μουσικὴ βιβλιοθήκη πρὸς χρήσιν τῶν τῆς Σχολῆς σπουδαστῶν καὶ τῶν ἔραστῶν τῆς Μουσικῆς, περιλαμβάνουσα ἀ) ἀρχαῖα μουσικὰ χειρόγραφα καὶ πραγματείας ἢ διατριβὰς χειρογράφους καὶ ἀνεκδόσους περὶ τῆς καθ' ὑμᾶς Μουσικῆς. β') πάντα τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα καὶ κατὰ καιροὺς δημοσιευόμενα ἐκκλησιαστικὰ μουσικὰ βιβλία, καὶ τὰς διαφόρους ἐκδοθείσας καὶ ἐκδοθησομένας μουσικὰς τεχνογραφίας. γ') ἀπαντά τὰ ἐν διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις ἐκδιδόμενα ἀρχαῖα καὶ νεώτερα συγγράμματα περὶ Μουσικῆς καὶ τῆς Ιστορίας αὐτῆς, καὶ ἴδιως τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἑλληνικὴν Μουσικὴν, παλαιάν τε καὶ νεωτέραν, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διαφόρων ἐθνῶν. δ') μεγάλην συλλογὴν βιβλίων κοσμικῆς εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς τῶν διασημοτέρων τῆς Εὐρώπης τεχνιτῶν, συγχρόνων καὶ προγενεστέρων, ἴδιως δὲ βιβλία θρησκευτικῆς Μουσικῆς τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἢ θρησκευτικῶν κοινοτήτων, δρθιδόξων καὶ μή.

Πάρα τὴν βιβλιοθήκην συγχροτηθήσεται καὶ Ὁργανοθήκη, σύμπεριλαμβάνουσα ὡς οἶόν τε πλείονα εἴδη μουσικῶν δργάνων πνευστῶν, ἐντατῶν καὶ κρουστῶν, εὐρωπαϊκῶν τε καὶ ἀσιατικῶν.

I.

Δαπάνη καὶ ἐπ' δινόματι τῆς Ἐταιρίας νὰ ἔχδιδωται
ἐν Ἀθήναις μουσικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, περιλαμ-
βάνον· ἀ) τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐταιρίας· 6') τὰ πρακτικὰ
τοῦ Συλλόγου (ἢ Ἀκαδημίας)· γ') ἀνεκδότους πραγ-
ματείας, διατριβᾶς καὶ προπαιδείας ἢ μεθόδους τῶν πρὸ-
ἡμῶν περὶ τῆς ἡμετέρας ἢ καὶ τῆς ἀσιατικῆς Μουσι-
κῆς· δ') νέας πρωτοτύπους περὶ αὐτῆς διατριβᾶς· ἔ)
μεταφράσεις ἐξ ἀλλων γλωσσῶν περὶ μουσικῶν ἀντι-
χειμένων· 5') βίους ἐπισήμων μουσικῶν ἡμετέρων καὶ
ξένων· 6') μουσικὴν ὅλην, οἶον· 1) ἄσματα δημοτικὰ
παντὸς Ἑλληνικοῦ τόπου, παλαιότερα καὶ νεώτερα, ὡς
οἵον τε πιστῶς γεγραμμένα, διὰ τε τῆς ἡμετέρας καὶ
τῆς εὐρωπαϊκῆς σημαδογραφίας· 2) μέλη ύπορχημα-
τικὰ Ἑλληνικὰ ἐπίσης· 3) ἄσματα τεχνικὰ νεώτατα,
καὶ μάλιστα τὰ ἐπὶ τῶν ἑθνικῶν ἥχων ἢ δυθμῶν μελο-
ποιούμενα· 4) ἄσματα ἢ μελῳδίας εὐρωπαϊκὰς διὰ
τῆς καθ' ἡμᾶς σημαδογραφίας μεταγραφόμενα· 5) ἄσ-
ματα ἢ μέλη ἡμετέρα, ἢ καὶ ἀσιατικὰ κοσμικὰ, ἢ καὶ
ἐκκλησιαστικὰ, διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς σημαδογραφίας
μεταγραφόμενα· 6) ποικιλώσεις ἡμετέρων ἄσμάτων
κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης χάριν γυμνάσεως τῶν
ἐραστῶν τῆς Μουσικῆς· 7) χριτικὰς καὶ τεχνολο-
γικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ μελῶν ἡμετέρων, καθ' ὅσον
ἀφορᾷ τὰς κλίμακας, τὰ συστήματα, τὰς ἀγωγὰς, τοὺς
ρυθμοὺς, τὰ μέτρα, τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πρωτοτυπίαν
αὐτῶν.

IA.

Ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἡ Ἐταιρία γὰ πα-
ρέχῃ τὴν συνδρομὴν αὐτῆς καὶ πρὸς ἄλλας πόλεις ἑγ-
τὸς καὶ ἔκτὸς τοῦ Βασιλείου πρὸς σύστασιν ὁμοίων
μουσικῶν σχολῶν.

IB'.

Ἡ Εταιρία νὰ προκηρύττῃ κατὰ καιροὺς μουσικὰ διεγωγίσματα, καὶ νὰ βραβεύῃ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀριστεύοντας. Όμοιώς νὰ βραβεύῃ ἢ νὰ ἀπονέμῃ ἄλλας ἀκαδημαϊκὰς τιμὰς εἰς πάντα, δστις ἥθελεν συνεργήσει δραστηρίας καὶ ἐπιτυχῶς εἰς πράγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, τουτέστι τὴν ἀγάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς.

ΙΓ'.

Καλόγ, ἥθελεν εἰσθαι, ἀν ἀρχαὶ τινες Μουσικῆς, καὶ μάλιστα ἐκκλησιαστικῆς, εἰσήγοντό εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα· τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων τῆς ἐντὸς καὶ ἔκτὸς, Ἐλλάδος, ἀφοῦ μάλιστα ἀπολυθῶσιν οἱ ἐκ τῆς μεγάλης Μουσικῆς σχολῆς τελειόφοιτοι.

